

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

МОНІТОРИНГОВИЙ ОГЛЯД СИТУАЦІЇ З ПРАВАМИ ЛЮДИНИ В КРИМУ

СІЧЕНЬ 2020 РОКУ

Моніторинговий огляд підготовлено
Кримською правозахисною групою
на підставі матеріалів,
зібраних у січні 2020 року

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з щомісячними моніторинговими оглядами
Кримської правозахисної групи

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з тематичними оглядами та статтями Крим-
ської правозахисної групи

ЗМІСТ

1. ВСТУП	2
2. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА	3
Право на свободу та особисту недоторканність.....	3
Обшуки та затримання.....	3
Політично умотивоване кримінальне переслідування	3
«Справа кримських мусульман»	3
«Справа українських диверсантів»	4
Переслідування за звинуваченням у участі у батальйоні	5
імені Н. Челебіджіхана	
Справа Олега Приходька	5
Умови утримання в місцях несвободи.....	5
Свобода думки, совісті та релігії	6
Свобода слова та висловлювання думки	6
Свобода зібрань та об'єднань.....	7
Свобода пересування	7
3. ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА	8
Конвенція (IV) про захист цивільного населення під час війни	8
Призов осіб, котрі мешкають на окупованій території, до збройних сил	8
держави, що окупує, а також пропаганда служби у збройних силах	
4. ДОДАТКИ	9

1. ВСТУП

Кримська правозахисна група (КПГ) — організація кримських правозахисників і журналістів, метою якої є сприяння дотриманню і захисту прав людини в Криму шляхом формування пильної уваги до проблем прав людини і міжнародного гуманітарного права на території Кримського півострова, а також пошуку і відпрацювання механізмів для захисту прав людини в Криму.

Діяльність **КПГ** керована, передусім, нормами основних документів у сфері прав людини, а саме: Загальною декларацією прав людини, Гельсінським Заключним Актом, Конвенцією про захист прав людини і ключових свобод, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права тощо.

Основні завдання **КПГ**:

- 1) збір і аналіз інформації щодо ситуації з дотриманням прав людини в Криму;
- 2) широке інформування органів влади, міжнародних організацій, міжурядових структур, неурядових організацій, засобів масової інформації та інших цільових груп шляхом публікації і поширення аналітичних та інформаційних матеріалів про ситуацію з правами людини в Криму;
- 3) сприяння захисту прав людини і дотримання норм міжнародного права в Криму;
- 4) підготовка рекомендацій для органів влади та міжнародних структур в сфері прав людини;
- 5) забезпечення наявності «теми прав людини в Криму» в інформаційному просторі.

При підготовці та розповсюдженні інформації **КПГ** керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

2. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ

ОБШУКИ ТА ЗАТРИМАННЯ

13 січня у пункті пропуску «Армянськ», що контролюється РФ, під час виїзду з Криму співробітники ФСБ РФ затримали **Гульсум Алієву** — місцеву активістку й дочку фігуранта «справи кримських мусульман» Мусліма Алієва. Після 2 годин допиту на КПВВ її відвезли у відділок поліції в Армянську, де протримали близько 3 годин. Приводом для затримання слугувала заява, що Гульсум Алієва перебуває в розшуку за кримінальною справою за ст. 282 КК РФ (*Розпалювання ненависті чи ворожнечі, а також пониження людської гідності*), що була закрита 25 січня 2019 року. Після спілкування її відпустили з відділку поліції¹.

Гульсум Алієва самостійно повернулася на КПВВ «Армянськ», де її вдруге затримали співробітники ФСБ РФ. Вони поставили їй питання про її батька й відвідування нею «судів» над фігурантами «справи кримських мусульман». Її протримали у кімнаті для допитів біля 3 годин, після чого повідомили, що вона в змозі виїхати з Криму. Гульсум Алієва мусила відмовитися від своєї поїздки, тому що після кількогодинних допитів погано почувалася².

ПОЛІТИЧНО УМОТИВОВАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Станом на кінець січня **88 осіб** позбавлені свободи у рамках політично умотивованого чи релігійного кримінального переслідування. Повний список опублікований на сайті КППГ.³

«СПРАВА КРИМСЬКИХ МУСУЛЬМАН»

Фігурантів цієї справи звинувачують у причетності до мусульманських релігійних організацій або пропаганді діяльності організацій, що у РФ визнані терористичними чи екстремістськими, проте не є такими за законодавством України.

У січні загальна кількість мешканців Криму, позбавлених свободи у «справі кримських мусульман», — 63 особи. Ще двоє людей перебувають під наглядом і не в змозі залишити Крим.

9 січня у Південному окружному військовому суді (ПОВС) м. Ростов-на-Дону (РФ) розпочався розгляд за суттю кримінальної справи стосовно **Рустема Емірусейнова, Арсена Абхаїрова й Ескендера Абдулганієва**. Справу розглядає суддя Роман Плиско⁴. Мусульмани брали участь у слуханнях через відеозв'язок із СІЗО Сімферополя. Суддя

¹ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/photos/a.416800078687454/1033048497062606/>

² Крим.Реаліті / В Криму ФСБ відпустила Гульсум Алієву після другого затримання за день <https://ru.krymr.com/a/news-v-krymu-fsb-otpustila-zaderzhannuyu-doch-muslima-alieva/30375193.html>

³ <https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2020/02/lisheniya-svobody-01.2020.pdf>

⁴ ПОВС / Справа № 1-25/2020 (1-137/2019;) https://yovs--ros.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&sr_num=1&name_op=case&case_id=1342703&case_uid=8cecdf3d-0701-4c2b-83f9-342d5ffbf2a&delo_id=1540006&new=

ухвалив рішення про етапування їх із Сімферополя до Ростова-на-Дону (РФ)⁵, й 14 січня їх етапували з Криму до РФ⁶.

22 січня **Рустем Ваїтов** і **Нурі (Юрій) Прімов** вийшли на волю, тому що термін позбавлення свободи добіг кінця. Вони перебували у місцях несвободи з січня 2015 року. Проте після звільнення їм було додатково призначено 8 років нагляду. Вони вимушені з 22:00 до 06:00 перебувати вдома й систематично реєструватися в МВС РФ. Їм заборонено відвідувати публічні заходи. Такий нагляд обмежує свободу пересування й означає заборону на виїзд з Криму.

29 січня громадське об'єднання «Кримська солідарність» повідомило, що **Айдера Саледінова, Рустема Ісмаїлова** й **Емілія Джемаденова** етапували з СІЗО у Ростовській області (РФ) до Республіки Башкортостан (РФ)⁷.

30 січня суддя «Київського районного суду Сімферополя» Ольга Кузнецова продовжила термін утримання під вартою **Енверу Омерову, Різі Омерову** та **Айдеру Джеппарову** до 5 квітня 2020 року. Клопотався щодо продовження перебування під вартою слідчий ФСБ РФ Сергій Босієв⁸.

«СПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ДИВЕРСАНТІВ»

На кінець січня в ув'язненні перебуває **13 осіб**, котрих ФСБ РФ під час затримання звинуватила «у підготовці диверсій та шпигунстві». У цих справах зафіксовано незаконні методи проведення слідства й застосування тортур для отримання свідчень зізнання, порушення презумпції невинуватості, поширення ФСБ РФ через російські ЗМІ відео «зізнання».

3 січня син Володимира Дудки Ілля Каверніков повідомив КПП, що **Володимир Дудка** етапований до виправної колонії № 11, а **Олексій Бессарабов** — до колонії № 1. Обидві колонії розташовані у Ставропольському краї (РФ)⁹.

14 січня в «Ялтинському міському суді» відбулося слухання у рамках повторного розгляду справи **Юнуса Машаріпова**. Адвокат О. Ладін повідомив КПП, що під час засідання Машаріпов свою провину заперечував і стверджував, що співробітники ФСБ застосовували до нього тортури для отримання «зізнання».¹⁰

23 січня **Олексій Стогній** був звільнений тому, що термін позбавлення волі добіг кінця. Він був позбавлений свободи з 15 листопада 2016 року. Влада РФ його звинуватила за ч. 1 ст. 223.1 КК РФ (*Незаконне виготовлення вибухових речовин*). 17 липня 2017 року «Київський районний суд Сімферополя» засудив його до 3 років і 6 місяців позбавлення волі у колонії загального режиму.

⁵ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/videos/470641653564917/>

⁶ <https://www.facebook.com/crimeaarg/posts/2511473432471616>

⁷ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/photos/a.416800078687454/1046337012400421/>

⁸ «Київський районний суд Сімферополя» / Список справ, призначених до слухання на 30.01.2020. Справи 3/2-44/2020, 3/2-45/2020, 3/2-46/2020 https://kiev-simph--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=30.01.2020

⁹ КПП / Севастопольця Олексія Бессарабова етапували до колонії Ставропольського краю <https://crimeaarg.org/ru/sevastopolcza-alekseya-bessarabova-etapirovali-v-koloniyu-stavropolskogo-kraya>

¹⁰ КПП / Показання «свідків» обвинувачення Машаріпова в ялтинському «суді» протирічать свідченням у матеріалах кримінальної справи, — захист <https://crimeaarg.org/ru/pokazaniya-svidetelej-obvineniya-yu-masharipova-v-yaltinskoy-sude-protivorechat-svedeniyam-v-materialah-ugolovnogo-dela-zashhita/>

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЗА ЗВИНУВАЧЕННЯМ У УЧАСТІ У БАТАЛЬЙОНІ ІМЕНІ Н. ЧЕЛЕБІДЖІХАНА

На кінець січня за звинуваченням в участі у батальйоні ім. Н. Челебіджіхана позбавлені волі **4 особи**.¹¹

СПРАВА ОЛЕГА ПРИХОДЬКА

16 січня адвокат Назім Шейхмамбетов повідомив, що стосовно українського активіста **Олега Приходька** «слідство» додало нове обвинувачення за ч. 1 ст. 222.1 КК РФ (*Незаконне зберігання вибухових речовин*)¹².

УМОВИ УТРИМАННЯ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ

22 січня фігурант «справи кримських мусульман» **Арсен Джеппаров** повідомив, що в приміщенні СІЗО м. Шахти (РФ) дуже зимно, йому боляче дихати, й температура тіла більше 37 градусів Цельсія. За правим вухом у нього прорвало фурункул, а за лівим вухом з'явилася велика шишка. Адміністрація СЗО відмовила у проведенні операції, пояснивши це тим, що його у будь-який час можуть етапувати¹³. 28 січня адвокат Айдер Азаматов повідомив, що Арсену зробили необхідну операцію після втручання громадської спостережної комісії Ростовської області¹⁴.

22 січня фігурант «справи кримських мусульман» **Інвер Бекіров** також заявив про холод у камері СІЗО м. Шахти (РФ). Окрім цього, Інвер Бекіров повідомив, що його годують свининою, але його релігійні переконання не дозволяють ї їсти.

23 січня фігурант «справи кримських мусульман» **Рефат Алімов** повідомив, що з 24 грудня 2019 року до 3 січня 2020 року він перебував у неопалюваному карцері з відчиненими вікнами. Після карцеру адміністрація СІЗО №1 Ростова-на-Дону перевела його до одиночної камери, де прогнила підлога, сталий запах нечистот, недостатнє освітлення, відсутні вентиляція та гаряча вола. У камері зимно, необхідно спати у верхньому одязі та шапці¹⁵.

27 січня адвокат Олексій Ладін повідомив, що у фігуранта «справи кримських мусульман» **Сервера Зекірьєєва** з'явилися пухлини на шії. Втім, персонал медсанчастини СІЗО №1 Ростова-на-Дону не вживає заходів щодо надання йому медичної допомоги й ухвалення діагнозу¹⁶.

23 січня Ілля Каверніков, син фігуранта «справи українських диверсантів» **Володимира Дудки**, повідомив, що у Дудки сильний головний біль, високий тиск, висипи на тілі та значна втрата ваги. Лікарі ВК № 11 Ставропольського краю (РФ) його оглянули, прописали дієту, але жодного лікування не призначили¹⁷.

¹¹ Офіційною причиною переслідування обвинувачуваних в Криму за ч. 2 ст. 208 КК РФ є те, що вони не з'явилися добровільно у силові структури РФ і не повідомили про свою участь у «Кримськотатарському добровільному батальйоні імені Н. Челебіджіхана». Заявленим слідством доказом діяльності батальйону проти інтересів РФ є інформація зі ЗМІ, що метою створення батальйону була деокупація Криму.

¹² Крим.Реалі / В Криму проукраїнському активісту Приходьку висунули нове обвинувачення, — адвокат <https://ru.krymr.com/a/news-v-krymu-vydvynuli-novoe-obvinenie-protiv-prihodko/30381310.html>

¹³ https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1045305525836903?_tn__=K-R

¹⁴ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/photos/a.416800078687454/1045526122481510/>

¹⁵ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/photos/a.416800078687454/1043769119323877/>

¹⁶ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/photos/a.416800078687454/1044659215901534/>

¹⁷ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=776627272818548

СВОБОДА ДУМКИ, СОВІСТІ ТА РЕЛІГІЇ

14 січня в «Ялтинському міському суді» відбулося засідання за кримінальною справою щодо **Артема Герасимова**, звинувачуваного за ст. 282.2 КК РФ «Організація діяльності екстремістської організації» за участь у релігійній організації «Свідки Єгови». Справу розглядає «суддя» Володимир Романенко¹⁸.

14 січня адвокат А. Азаматов повідомив, що «прокуратура» Криму відкрила адміністративну справу стосовно **Расіма Дервішева**, звинувачуючи його за ст. 5.26 КпАП РФ (*незаконна місіонерська діяльність*) за проведення намазу в мечеті. Постанову про відкриття адміністративного впровадження ухвалив «заступник прокурора» Київського району Андрій Грицайчук.¹⁹ Справа імама розглядалася 15 і 29 січня в «судовому відділку № 13» у Сімферополі суддею Оленою Клеповою.²⁰

СВОБОДА СЛОВА ТА ВИСЛОВЛЮВАННЯ ДУМКИ

18 січня співробітники ФСБ РФ на адміністративному кордоні з Кримом вручили українському журналістові **Тарасу Ібрагімову**, котрий висвітлював у Криму політично умотивовані судові процеси й порушення прав людини, заборону на в'їзд до РФ і окупованого Криму терміном на 34 роки — до 31 травня 2054 року. Причина заборони у документі не зазначена (*Додаток 1*).

28 січня журналіст **Микола Семена** повідомив, що отримав постанову про зняття з нього судимості за ст. 280.1 КК РФ (*Публічний заклик до порушення територіальної цілісності РФ*) за його публікації про блокаду Криму й повернення півострова під контроль України²¹.

¹⁸ «Ялтинський міський суд» / Справа № 1-17/2020 (1-376/2019); https://yalta--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&name_op=case&case_id=1573946&case_uid=a86ce85f-b9ef-46e5-a063-82e22b1708c1&delo_id=1540006&new=

¹⁹ Крим.Реалії / Російська прокуратура Криму відкрила справу проти сімферопольського імама, — адвокат <https://ru.krymr.com/a/news-prokuratura-krym-imam-simferopol/30377142.html>

²⁰ «Мирова судді Республіки Крим» / Справа 05-0023/13/2020 <http://mirsud82.rk.gov.ru/officework/caselistas/?id=583010&year=2019>

²¹ Крим.Реалії / Автор Крим.Реалії Семена отримав постанову про зняття з нього російської судимості <https://ru.krymr.com/a/news-osuzhdennyj-krymskij-zhurnalist-semena/30401636.html>

СВОБОДА ЗІБРАНЬ ТА ОБ'ЄДНАНЬ

18 січня адміністрація міста Керч направила місцевим ЗМІ заяву з погрозами адміністративного переслідування за проведення масових заходів без узгодження з де-факто владою²². 19 січня сайт «Kerch.com.ru» повідомив, що адміністрація Керчі та співробітники МВС РФ перешкоджали проведенню акції проти закриття сафарі-парку «Тайган». Представники адміністрації Керчі та співробітники МВС РФ заявили учасникам акції, що проведення несанкціонованого адміністрацією масового заходу — незаконно. Після цього учасники акції вимушено припинили захід і почали роздавати листівки перехожим. Через годину співробітники МВС РФ затримали учасників акції та доправили їх до відділку поліції для надання свідчень²³.

СВОБОДА ПЕРЕСУВАННЯ

18 січня влада РФ заборонила в'їзд до Криму громадянину України **Тарасу Ібрагімову** до травня 2054 року (детальніше у розділі «Свобода слова й висловлювання думки»).

²² Керчь.фм / Жодних пікетів ми не погоджували, — адміністрація Керчі <https://kerch.fm/2020/01/19/nikakih-piketov-my-ne-soglasovyvali-administracija-kerchi.html>

²³ [Kerch.com.ru](http://www.kerch.com.ru) / Учасників пікету на підтримку «Тайгана» затримала поліція <http://www.kerch.com.ru/articleview.aspx?id=88504>

3. ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

КОНВЕНЦІЯ (IV) ПРО ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

ПРИЗОВ ОСІБ, КОТРИ МЕШКАЮТЬ НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ, ДО ЗБРОЙНИХ СИЛ ДЕРЖАВИ, ЩО ОКУПУЄ, А ТАКОЖ ПРОПАГАНДА СЛУЖБИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

У січні влада РФ продовжила в Криму проведення заходів, спрямованих на мілітаризацію дітей та пропаганду служби в ЗС РФ. 10 січня в Сімферополі на базі військово-патріотичного клубу «Спадкоємці перемоги» відбулося навчання дітей швартуванню особистої зброї під час десантування з повітря²⁴. 19 січня в Сімферополі члени дитячого військово-патріотичного руху «Юнармія» взяли участь у заході «Присяга молодого поповнення Збройних Сил Російської Федерації»²⁵.

КПГ у січні зафіксувала новий вирок стосовно мешканця Криму за ухилення від служби у Збройних Силах РФ, ухвалений 10 січня у «Первомайському районному суді»²⁶. Всього на кінець січня 2020 року КПГ зафіксувала 82 кримінальних справи, відкритих за ухилення від служби в армії РФ, за 81 з яких вже ухвалено вироки, 1 перебуває на стадії розгляду.

НАД ОГЛЯДОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Ольга Скрипник, координаторка Кримської правозахисної групи;

Віссаріон Асєєв, аналітик Кримської правозахисної групи;

Олександр Сєдов, аналітик Кримської правозахисної групи.

²⁴ https://vk.com/wall-190230732_23

²⁵ https://vk.com/wall-190230732_26

²⁶ «Первомайський районний суд» / Список справ, призначених до слухання на 10.01.2020. Справа 1-11\2020(1-126/2019) https://pervomaiskiy--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=10.01.2020

4. ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Новосілов Тарас Анатолійович
(Фамилия, имя, отчество (при наличии), дата рождения уведомляемого)

иностранный гражданин или лица без гражданства,
паспорт РФ № Ч 454111
данные документа удостоверяющего личность.

УВЕДОМЛЕНИЕ
иностранный гражданин или лица без гражданства о принятом решении
о неразрешении въезда в Российскую Федерацию

Пограничное управление ФСБ России по Республике Крым (далее –
Управление) уведомляет Вас о том, что в отношении Вас
ФСБ России
(наименование федерального органа исполнительной власти, принявшего решение о неразрешении
въезда в Российскую Федерацию)

принято решение о неразрешении въезда в Российскую Федерацию в
соответствии с подпунктом 1 части 1 статьи 27 Федерального закона от 15
августа 1996 г. № 114-ФЗ «О порядке выезда из Российской Федерации и
въезда в Российскую Федерацию», в связи с чем, въезд на территорию
Российской Федерации Вам не разрешен
до 31.05.2054 г.
(день, месяц, год до которого закрыт въезд в Российскую Федерацию)

Информируем, что пересечение государственной границы Российской
Федерации при въезде в Российскую Федерацию иностранным гражданином
или лицом без гражданства, въезд которым в Российскую Федерацию
заведомо для виновного не разрешен, является незаконным. Ответственность
за совершение данного деяния предусмотрена частью 2 статьи 322
Уголовного кодекса Российской Федерации от 13 июня 1996 г. № 63-ФЗ.

Дата получения уведомления: 18.01.2020 г.
(день, месяц, год)

Должностное лицо Управления: С. В. Чашин
(подпись, фамилия, инициалы)

Уведомление получил: Т. П. Новосілов
(фамилия, имя, подпись иностранного гражданина или лица без гражданства)

Фотокопія заборони Тарасу Ібрагімову на в'їзд в РФ та окупований Крим
терміном до 31 травня 2054 року, 18 січня 2020 року